

Sabahattin Ali

İçimizdeki Şeytan

Sabahattin Ali

İÇİMİZDEKİ ŞEYTAN

ISBN 978-625-7740-16-6

© 2023, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Mart 2023, Ankara

Yayın-Proje: Ferdi Akkaya
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Sabahattin Ali

(25 Şubat 1907, Gümölcine-2 Nisan 1948, Kırklareli)

İstanbul İlköğretmen Okulu'nu bitiren Sabahattin Ali, Yozgat'ta bir yıl öğretmenlikten sonra, 1928 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nca Almanya'ya gönderildi. 1930'da döndükten sonra Aydın, Konya ve Ankara ortaokullarında Almanca öğretmenliği, Milli Eğitim Bakanlığı Yayın Müdürlüğü'nde memurluk ve Devlet Konservatuvarı'nda dramaturgluk yaptı. 1945'te Bakanlık emrine alındı, İstanbul'da *Markopaşa* adlı mizah gazetesini çıkardı. 1948'de bir yazısı yüzünden tutuklandı, üç ay kadar hapis yattı. Sürekli izlendiği için yurt dışına kaçmak istedi, ancak Kırklareli dolaylarında öldürüldü. İlk yazıları Balıkesir'de *Irmak* dergisinde çıkan (1925/26) Sabahattin Ali, 1930'lu yıllarda öyküye gerçekçi ve yeni bir soluk getirdi. Öykü kitapları: *Değirmen* (1935), *Kağnı* (1936), *Ses* (1937), *Yeni Dünya* (1943), *Sırça Köşk* (1947). Halk şii-rinden esinlenerek yazdığı şiirlerini *Dağlar ve Rüzgâr*'da topladı (1934). *Kuyucaklı Yusuf* (1937), *İçimizdeki Şeytan* (1940), *Kürk Mantolu Madonna* (1943), adlı romanlarında, okurların gerçekliği daha derinden algılamasını sağladı. Sağlığında yayımlanmış dokuz kitabına, *Varlık* dergisinde tefrika edilen *Esirler* (1936) oyunu da eklenince on kitabı, yedi ciltlik bir külliyat halinde Varlık Yayın-ları arasında tekrar basıldı (1965/66). *Bütün Eserleri* önce Bilgi Yayınevi'nde, sonra Cem Yayınevi'nde yeniden basıldı. Öyküleri 1997'de YKY'de *Bütün Öyküleri* adı altında bir araya getirildi. *Kürk Mantolu Madonna* (1998), *Markopaşa Yazıları ve Ötekiler* (1998), *İçimizdeki Şeytan* (1998), *Kuyucaklı Yusuf'un* (1999), yeniden basımları yapılırken *Bütün Şiirleri* 1999'da yayımlandı. Bütün Romanları'nın eleştirel basımı ise Ocak 2004'te Delta dizisinden çıktı. Ayrıca Sa-bahattin Ali'nin yazdığı ve ona yazılan mektupların toplandığı ki-tap *Hep Genç Kalacağım* 2008'de külliyata eklenmiştir. 1997'de *Kuyucaklı Yusuf* (*Youssef le Taciturne*), 2007'de *Kürk Mantolu Madonna* (*La Madone au manteau de Fourrure*), 2008'de *İçimizdeki Şeytan* (*Le Diable qui est en nous*) Éditions du Rocher tarafından yayımlanmış-tır. Sindlinger-Burchartz 1991'de *Kağnı'yı* (*Ochsenkarren*); Unions-verlag 2007'de *İçimizdeki Şeytan'ı* (*Der Dämon in uns*); Dörlemann da 2008'de *Kürk Mantolu Madonna'yı* (*Die Madonna im Pelzman-tel*), Penguin de 2016'da (*Madonna in a Fur Coat*) *Kürk Mantolu Madonna'yı* yayımlamıştır.

I

Öğleden evvel saat on birde Kadıköy'den Köprü'ye hareket eden vapurun güvertesinde iki genç yan yana oturmuş konuşuyorlardı. Deniz tarafında bulunanı şişmanca, açık kumral saçlı, beyaz yüzlü bir delikanlı idi. Bağa bir gözlüğün altında daima yarı kapalı gibi duran ve eşya üzerinde ağır ağır dolaşan kahverengi miyop gözlerini vakit vakit arkadaşına ve solda, güneşin ziyası altında uzanan denize çeviriyordu. Düz ve biraz uzunca saçları, arkaya atılmış olan şapkasının altından dökülerek sağ kaşını ve gözkapağının bir kısmını örtüyordu. Çok çabuk konuşuyor ve söz söylerken dudakları hafifçe büzülerek ağzı güzel bir şekil alıyordu.

Arkadaşı ise ufak tefek, zayıf, kolları sinirli hareketlerle mütemadiyen oynayan, gözleri her şeye keskin bir bakış fırlatan, soluk yüzlü bir gençti.

Her ikisi de yirmi beş yaşından fazla göstermiyorlardı ve boyları ortaya yakındı. Şişmancası, gözlerini denizden çevirerek anlatıyordu:

“Kendimi tutmasam kahkahayı koparacaktım. Tarih müderrisi sualleri birbiri arkasına sıraladıkça kız şaşırıyor, dört tarafından yardım ister gibi başını çeviriyordu. Bir kere bile

notları açıp okumadığını bildiğim için bal gibi çaktı dedim. Bir de gözüm arkasında oturan Ümit'e ilişti, ne göreyim, kaşıyla, gözüyle profesöre işaretler yapıyor. İsteddiği de oldu azizim, hoca birkaç sudan şey sorup cevaplarını kendisi verdi ve kızı mezun etti."

"Ümit'e pek mi tutkun?"

"Her kıza tutkun... Biraz yüzüne bakılır olursa..." Sonra elini arkadaşının dizine vurarak, hikâyesine devam ediyormuş gibi bir eda ile:

"Hayat beni sıkıyor..." dedi. "Her şey beni sıkıyor. Mektep, profesörler, dersler, arkadaşlar... Hele kızlar... Hepsi beni sıkıyor... Hem de kusturacak kadar..."

Bir müddet durdu. Eliyle gözlüğünü oynattı ve devam etti: "Hiçbir şey istemiyorum. Hiçbir şey bana cazip görünmüyor. Günden güne miskinleştiğimi hissediyorum ve bundan memnunum. Belki bir müddet sonra can sıkıntısı bile hissedemeyecek kadar büyük bir gevşekliğe düşeceğim. İnsan bir şey yapmalı, öyle bir şey ki... Yoksa hiçbir şey yapmamalı. Düşünüyorum: Elimizden ne yapmak gelir? Hiç!.. Milyonlarca senelik dünyada en eski şey yirmi bin yaşında... Bu bile biraz palavralı bir rakam. Geçen gün bizim felsefe hocasıyla konuşuyordum. Lafı gayet ciddi tarafından açtım ve 'hikmeti vücudumuz'u araştırmaya çalıştım. Dünyaya ne halt etmeye geldiğimiz sualine o da cevap veremedi. Yaratmak zevkinden, hayatın bizatihi bir hikmet olduğu hakikatinden dem vurdu fakat çürük. Ne yaratacaksın? Yaratmak yoktan var etmektir. En akıllımızın kafası bile bizden evvelkilerin depo ettiği bir sürü bilgi ve tecrübenin ambarı olmaktan ileri geçemez. Yaratmak istediğimiz şey de bu mevcut malları şeklini değiştirerek piyasaya sürmekten ibaret. Bu gülünç iş bir insanı nasıl tatmin eder bilmiyorum. Bize ziyasını beş bin senede gönderen yıldızlar varken, en kabadayısı elli sene sonra kütüphanelerde çürüyecek ve nihayet beş yüz sene sonra adı unutulacak eserler

yazarak ebedi olmaya çalışmak yahut üç bin sene sonra, kolsuz bacaksız, bir müzede teşhir edilsin diye, ömrünü çamur yoğurmak ve mermere kalem savurmakla geçirmek bana pek akıllı işi gibi gelmiyor.”

Sesine mühim bir eda vererek ağır ağır mırıldandı:

“Bana öyle geliyor ki, hakikaten yapabileceğimiz bir tek iş vardır, o da ölmek. Bak, bunu yapabiliriz ve ancak bu takdirde irademizi tam bir şey yapmakta kullanmış oluruz. Ben ne diye bu işi yapmıyorum diyeceksin! Demin söyledim ya, müthiş bir gevşeklik içindeyim. Üşeniyorum. Tembellik kanunu icabı sürüklenip gidiyorum. Eeeh.”

Ağzını müthiş bir surette açıp esnedi. Ayaklarını uzattı. Karşısında oturarak Ermenice bir gazete okuyan yaşlıca bir adam bu genişleme karşısında hemen toplandı ve genç adama ters bir bakış fırlattı.

Arkadaşı bütün bu sözlere, belki onuncu defa dinlediği için pek kulak asmamış, gözlerini etrafta gezdirmeye ve kafasında birtakım fikirleri toparlamak ister gibi ara sıra kaşlarını çatarak mırıldanmaya devam etmişti.

Yanındaki nutku bitince manalı bir tebessümle:

“Ömer,” dedi. “Paran var mı? Bu akşam bir rakı içelim.”

Ömer biraz evvelki derin sözlerine pek yakışmayan pışkin bir tavırla:

“Yok ama birini kafesleriz. Ben bugün daireye uğrasam kolaydı fakat hiç niyetim yok.”

Zayıf genç mühim bir tavırla başını sallayarak:

“Seni yakında sepetlerler. Bu kadar asmak olur mu? Zaten bütün daireler üniversiteye devam eden memurları yakalarından atmak için bahane arıyorlar. Senin gibi postanede çalışanların vaziyeti büsbütün berbat. Orada vakit her yerden pahalıdır. Yahut böyle olması icap eder.”

Sonra gülerek ilave etti:

“Tevekkeli değil, Beyazıt’tan gönderdiğimiz mektuplar Eminönü’ne kırk sekiz saatte varıyor. Senin gibi gayretli memurlar sağ olsun.”

Ömer gayet sakin cevap verdi:

“Benim mektuplarla alakam yok. Ben muhasebedeyim. Akşama kadar defter dolduruyorum. Akşamları da ara sıra veznedara yardım ediyorum. Para saymak tatlı bir şey Nihatçığım.”

Nihat birdenbire canlanmış gibi:

“Enteresan şey...” dedi. “Umumiyetle para enteresan bir şeydir zaten. Çok kere cebimden bir lira alır, önüme koyarak onu saatlerce seyredirim. Hiçbir fevkaladeliği yok. Birtakım hünerli çizgiler, tıpkı mekteplerdeki resmi hattı¹ vazifeleri gibi. Belki biraz daha ince ve karışık... Sonra bir resim. Birkaç satır muhtasar yazı ve bir iki imza... Üzerine biraz fazla eğilince insanın burnuna ağır bir yağ ve kir kokusu da vurur. Fakat ne muazzam şeydir bu kirli kâğıt azizim, bir düşün!”

Bir müddet gözlerini yumdu.

“Mesela herhangi bir gün müthiş bir iç sıkıntısı seni boğar. Hayat sana karanlık, manasız gelir. İnsan, biraz evvel senin zırvaladığın gibi felsefeler yapmaya başlar. Hatta yavaş yavaş onu da yapamaz ve canı ağzını açmayı bile istemez. Hiçbir insanın, hiçbir eğlencenin seni canlandıramayacağını sanırsın. Hava sıkıcı ve manasızdır. Ya fazla sıcak, ya fazla soğuk, ya fazla yağmurludur. Gelip geçenler suratına salak salak bakarlardı ve on para etmez işlerin peşinde, bir tutam otun arkasından koşan keçiler gibi dilleri bir karış dışarı fırlayarak dolaşırlardı. Aklını başına derleyip bu pis ruh haletini tahlil etmek istersin. İnsan ruhunun çözülmez düğümleri bir muamma gibi önüne serilir. Kitaplarda okuduğun depresyon kelimesine bir cankur-

---

¹ Yazı stili

taran simidi gibi sarılırsın. Çünkü nedense hepimizde, maddi olsun, manevi olsun, bütün dertlerimize bir isim takmak merakı vardır, bunu yapamazsak büsbütün çılgına döneriz. Mammafi insanlarda bu merak olmasa doktorlar açlıktan ölürlerd. Bu depresyon kelimesine yapışıp iç sıkıntısının uçsuz bucaksız denizinde bocalarken karşına uzun zamandan beri görmediğin bir ahbab çıkar. Kılık kıyafetinin düzgünce olduğunu görür görmez derhal aklına kendi meteliksizliğin gelir ve gafil dostundan, talihin varsa, bir iki lira borç alırsın... İşte ondan sonra mucize başlar. Şiddetli bir rüzgâr ruhundan bir sis tabakasını sıyrıp götürmüş gibi içinin birdenbire aydınlandığını, bir hafiflik, bir genişlik duyduğunu görürsün. Eski sıkıntı pır deyip uçmuştur. Gözlerin etrafa memnuniyetle bakar ve sen de gevezelik edecek bir arkadaş aramaya başlarsın. İşte, iki gözüm, ciltlerle kitabın, saatlerce tefekkürün yapamadığı işi iki kirli kâğıt başarır. Sen ruhumuzun bu kadar ucuz bir bedel mukabilinde takla atmasını haysiyetine yediremediğin için belki daha asil sebepler peşinde koşarsın, gökyüzünde birkaç yüz metre daha yükselen bir bulut yahut ensene doğru esen serince bir rüzgâr yahut o esnada aklına gelen zekice bir fikir, sana bu değişmenin sebebi gibi görünmek ister. Fakat söz aramızda, iş bunun tamamıyla aksinedir, cebimize giren iki lira sayesinde ki havanın biraz açıldığını görmek, rüzgârın serinliğini hissetmek, hatta akıllıca şeyler düşünmek mümkün olmuştur... Kalk, iki gözüm, iskeleye geldik. Günün birinde ya çıldıracağız, ya dünyaya hâkim olacağız. Şimdilik bir rakı parası bulmaya çalışalım ve parlak istikbalimizin şerefine birkaç kadeh içelim.”

II

Nihat sözlerini bitirip ayağa kalkınca Ömer'in yerinden kılmıdamadığını gördü. Elini onun omzuna dokundurdu; Ömer biraz irkildi fakat vaziyetini bozmadı. Öteki, acaba uyudu mu diye bakmak için biraz eğilince arkadaşının, gözlerini mukabil taraftaki kanepelerden birine dikerek, fevkalade meraklı bir şey seyreder gibi etrafla alakasını kesmiş olduğunu gördü. Başını o tarafa çevirip gözleriyle araştırdı. Hiçbir şey göremedi. Elini tekrar Ömer'in omzuna koyarak:

"Hadi, kalksana!" dedi.

Ömer cevap vermedi, yalnız kendini rahat bırakmasını isteyen bir ifade ile yüzünü buruşturdu.

"Ne var yahu! Nereye bakıyorsun?"

Ömer, nihayet başını çevirmeye karar vererek: "Sus ve otur!" dedi.

Nihat bu emre itaat etti. Yolcular yavaş yavaş yerlerinden kalkarak çıkılacak kapılara doğru yürümeye başlamışlardı. Ömer bunların arasından karşı tarafı görebilmek için başını yukarıya, sağa, sola çevirip duruyordu. Arkadaşı onu dürterek söylendi:

"Eee! Sıktın artık. Söylesene, nereye bakıyorsun?"

Ömer ağır ağır başını çevirdi, bir felaket haberi veriyormuş gibi:

"Şurada genç bir kız oturuyordu, gördün mü?" dedi.

"Görmedim, ne olmuş?"

"Şimdiye kadar ben de görmemiştim!" "Saçmalıyor musun?"

“Şimdiye kadar böyle bir mahlûk görmemiştim diyorum!”

Nihat canı sıkılmış gibi yüzünü buruşturdu, tekrar ayağa kalkarak:

“Sen bütün büyük laflarına ve dillere destan olan zekâna rağmen asla ciddi bir insan olamayacaksın!” dedi.

Bu cümleden sonra dudaklarının kenarında kalan bir istihza çizgisi birkaç saniye kadar devam etti, sonra yerini lakayt bir ifadeye bıraktı. Ömer de kalkmıştı. Boynunu uzatıp ayaklarının ucuna kalkarak aranıyordu. Bir aralık Nihat’a döndü:

“Daha oturuyor!” dedi. Sonra gözlerini arkadaşının yüzüne dikerek:

“Gevezeliği bırak. Şu anda ömrümün en ehemmiyetli dakikalarını yaşıyorum. Hislerim beni şimdiye kadar asla aldatmamıştır. Müthiş bir şey oldu veya olacak. Şurada gördüğüm genç kız, bana, daha dünyaya gelmeden, daha dünyanın, daha kâinatın teşekkül ettiği sıralardan tanıdığım birisi gibi geldi. Sana nasıl anlatabilirim. ‘İlk görüşte deli gibi âşık oldum, yanıyorum, tutuşuyorum!’ gibi laflar mı söyleyeyim? Fakat işin tuhaf yanı bunlardan başka da söyleyecek sözüm yok. Hatta burada seninle nasıl durup çene çaldığıma hayret ediyorum. Bundan sonra ömrümün bir dakikasının bile ondan uzakta geçmesi benim için ölüm demektir. Demin pek göklere çıkardığım ölüme şimdi müthiş bir şey gibi bakmama da hayret etme, ne diye mi hayret etmeyeceksin? Ne bileyim ben? Sana izahat verecek değilim ya... Ne lüzumu var! Yalnız ukalalık etmeden bana bir akıl öğret! Ne yapayım? Korkunç bir vaziyet karşısındayım. Onu bir kere gözden kaybedersem ölünceye kadar ömrüm yalnız aramakla geçer; ve herhalde bu müddet pek kısa olur. Of be! Saçmalıyorum. Fakat fevkalade doğru söylüyorum. Onu bir daha hiç görmemek ihtimali en feci ve maalesef en akla yakın olanı. Düşün ki şu anda çehresini hatırlayamıyorum bile fakat hafızamdan daha derin bir yerde onun

bir taşa hakkedilmiş² kadar keskin bir tasvirinin, akılların almayacağı kadar eski zamanlardan beri mevcut olduğuna eminim. Şu kalabalığın içine gözlerim kapalı olarak karışsam bir kuvvet beni muhakkak hiç şaşırtsamdan doğru ona götürecektir." Fevkalade süratle söylediği bu sözlerden sonra hakikaten gözlerini kapayarak bir adım ilerledi. Sol eliyle hâlâ Nihat'ın bileğini tutuyordu. Nihat zangır zangır titreyen bu kolun sahibine hayretle baktı. Onun her türlü çılgınlığına alışık olduğu halde bu şiddetli heyecan kendisine biraz yabancı geliyordu. Söyleyecek bir şey bulamayarak:

"Sen ne biçim mahlûksun Ömer?" dedi. Ömer'in terli avucu Nihat'ın bileğini daha çok sıktı: "Bak, bak, hâlâ orada... Görüyor musun?" Nihat başını Ömer'in baktığı tarafa çevirince, tamamen boşalan kanepelerden birinde oturan siyah saçlı bir genç kız gördü. Yanında yaşlıca ve şişman bir kadın daha vardı ve bir şeyler konuşuyorlardı. Kız bir elinde kalın bir paket halinde bir sürü notalar tutuyor, ötekiyle yanına dayanıyordu. İnce boynunun üstündeki kıvrıkcık saçlı başını zarif bir hareket ettirşi vardı. İlk göze çarpan hususiyeti çenesinin meydana vurduğu kuvvetli bir irade ifadesiydi. Nihat'ın bulunduğu yerden işitilmeyen sözlerinin arasında, kati bir hüküm vermiş gibi susuyor, sonra yeniden, gene bir hüküm bildiriymiş gibi söze başlıyordu. Bakışları biraz karanlık fakat tabiiydi. Zaten bütün duruşu ve hali tam bir tabiiilik gösteriyordu. Ara sıra dayandığı yerden kalkarak bir işaret yaptıktan sonra yavaşça kanepenin muşambasına uzanan eli, zayıf denecek kadar ince parmaklı ve soluk renkli idi. Tırnakları dibinden kesik ve ince uzundu. Nihat bir müddet gözlerini kızın üzerinde dolaştırdıktan sonra başını Ömer'e çevirdi ve "Eh, ne olmuş? Ne var bunda?" der gibi onun yüzüne baktı.

Ömer sayıklıyormuş gibi bozuk bir sesle: "Hiçbir şey söyleme! Ne cevher yumurtlayacağın suratından belli!" dedi. "Ben kararımı verdim. Derhal gidip kızın kolundan tutacağım ve..."

---

² Oyulmuş.

Bir müddet sustu, düşündü; sonra mırıldandı:

“Ve... bir şeyler söyleyeceğim herhalde. Belki de o benden evvel söylemeye başlayacak. Muhakkak ki beni görür görmez tanıyacaktır. Başka türlü olmasına imkân yok. Ve tanıyınca bunu saklayamayacak. Gel istersen beraber gidelim, sen biraz arkamda dur. Bizi dinle. Aslını bilmediğimiz âlemlerde tanıştığımız bir kızla konuşmamız herhalde alelade olmayacaktır.”

Bunları söyleyerek Nihat'ı kolundan çekti. O elini kurtararak:

“Vapurda rezalet çıkarmak niyetinde misin?”

“Ne gibi?”

“Kız derhal polisi çağırır ve polis senin gibi bir serseriye karakola götürmekte tereddüt etmez. Sen dünyayı kafanın içi gibi ıpsız sapsız şeylerle dolu mu zannediyorsun Allah aşkına? Bir türlü kendine ve insanlara gözlerini açarak bakamayacak mısın? Bütün ömrün tasavvurlar, hayaller, Don Kişotça emeller peşinde koşup kendini aldatmak ve aleladeliklerden başka hiçbir şey yapılmayan bu dünyada kendinin ve başkalarının fevkaladelikler yapacağını vehmetmekle³ mi geçecek? Daha demin dünyada bir insan hiçbir şey yapamaz diyordun, şimdi dünyada pek az insanın yapabileceği hafifliklere kalkıyorsun. Senin alelade bir mecnundan farkın nedir anlamıyorum!”

Ömer hakarete uğramış gibi boynunu gerdi:

“Şimdi görürsün. Senin kuş beynin insanlar arasındaki karanlık ve derin münasebetleri anlayamaz. Burada bekle.”

Bu sözleri söyleyerek genç kıza doğru yürüdü. Nihat başını gayri ihtiyari denize doğru çevirerek “Eyvah!” dedi ve kopacak rezaletin ilk gürültülerini beklemeye başladı.

Gözlerini genç kıza dikerek ağır ağır yürüyen Ömer birdenbire uykudan uyanıyormuş gibi başını silkti. Tam kıza

³ Kuruntuya kapılmak

yaklaştığı sırada kulağının dibinde bir kadın sesi: “O!... Ömer, nasılsın?.. Hiç görünmüyordun!” dedi. Başını o tarafa çevirince, genç kızın yanında uzak akrabalarından Emine Hanım’ın oturduğunu gördü.

Emine Hanım devam etti:

“Ayol, deminden beri buraya bakıyorsun, geleceksin diye oturup kaldım, bir türlü çeneyi kesemedin. Haydi vapurda kalacağız.”

Her iki kadın doğrularak yürüdüler. Ömer ne söyleyeceğini şaşırılmış, kendini toplamaya çalışıyordu: “Vallahi ne bileyim... teyzeciğim.

Derslerden, işten vakit oluyor mu? Hem siz beni bilirsiniz canım, kusuruma bakacak değilsiniz ya!” dedi.

Emine teyze güldü:

“Ayol, senin kusuruna kim bakar! Anasına babasına bile senede bir kere olsun mektup yazmayan insandan kime hayır gelir! Hadi bakalım, nasılsa buluştuk, anlat bari ne âlemdesin?”

Ömer gözlerini genç kızdan ayırmayarak cevap verdi:

“Hep eskisi gibi. Vaziyette bir yenilik yok!”

Bu sırada köprüye çıkmışlardı. Hep beraber İstanbul tarafına doğru yürüdüler. Ömer’in, teyzesinin şişman ensesinden kaydırıldığı gözleri hiç lafa karışmadan yanlarında giden genç kızın bakışlarıyla karşılaştı. Kız bir müddet, bir şey hatırlamak ister gibi devamlı ve dalgın bir bakışla ve gözlerini hiç kırpmadan karşısındakini süzdükten sonra başını ileri çevirdi. Ömer bir müddet de onun uzun kirpiklerinin gözlerinin altına düşen gölgesini seyrettikten sonra teyzesine dönerek başıyla: “Bu kim?” demek isteyen bir işaret yaptı. Emine Hanım, uzun müddet İstanbul’da oturan Anadolu lulara mahsus bir kibarlıkla:

“Ah!.. Tanıştırmadım mı? Siz birbirinizi tanırıyorsunuz da!.. Macide’yi bildin mi bakayım? Annenin büyük dayısının torunu ayol. Öyle ya, sen Balıkesir’den çıktığın zaman o daha şu kadarıktı. Altı aydan beri bizde. Piyanoya çalışıyor, bir mektebe de gidiyor.”

Başını çevirerek Macide’ye baktı. Bu sırada Ömer’in elini sıkan kız:

“Konservatuvara gidiyorum!” dedi ve gözlerini tekrar ileri çevirdi. Ömer kafasını yorarak adedi yüzleri aşan ve bugün İstanbul, Balıkesir ve daha birçok yerlere yayılmış bulunan akrabaları arasından annesinin büyük dayısını ve onun torununu bulup çıkarmaya çalışıyordu. Gözleri Emine teyzeye ilişince onun yüzünün biraz kederli ve şaşkın bir ifade almış olduğunu fark etti. Sordu; o:

“Bunun yanında söylenmez!” manasına birtakım işaretler yaptı.

Ömer, merakla başını eğince, şişman kadın zayıf bir sesle çabucak mırıldandı: “Sus! Sorma başımıza geleni! Bize uğra da anlatırım!”

Gözleri birçok şeyler söylemek ister gibi oynadı. Bakışlarında kıza karşı alaka ve acınmayı anlatmak isteyen bir ifade vardı. Sağında giden Macide’ye süratle bir göz attıktan sonra Ömer’e dönerek:

“Zavallılığın daha haberi yok... Bir türlü söyleyemiyorum, bir hafta evvel babası öldü... Ne yapacağım bilmem.” diye mırıldandı.

Ömer içinde birdenbire sevince benzer bir şey parladığını hissetti ve gene bir anda bu histen dolayı müthiş bir utanma duydu. Bu ölümü kendisine yardım edecek bir hadise olarak telakki etmenin pek dürüst bir şey olmadığını düşündü. Fakat içimizde, bizim “ahlak” tarafımızda hiçbir şekilde münasebete geçmeyerek hadiseleri muhakeme eden, neticeler çıkaran ve